7/1696

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Baş Hukuk Müşavirliği ve
Muhakemat Genel Müdürlüğü

SAYI : B.07.0.BHM.0.00.
4394-12036

03.03.2004 - 8610

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: Başbakanlığa muhatap 31.12.2003 tarih, KAN:KAR:MD:A:01.0. GNS.0.10.00.02-7/1696-4055/4394 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Sayın Emin ŞİRİN tarafından Başbakan Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'a tevcih edilen ve Bakanlığımız koordinatörlüğünde cevaplandırılması tensip olunan yazılı soru önergesine ilişkin açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

Bahse konu önergede yer alan soruların birbirleri ile bağlantılı olması, özü itibarıyla Çukurova Elektrik A.Ş. ve Kepez Elektrik A.Ş. ile Türkiye İmar Bankası'na el konulmasının ardından yapılan işlem ve eylemlerle alınan önlemlerin neler olduğuna ilişkin bulunması karşısında, birlikte ele alınıp bütünsel bir açıklama yapılmasının yerinde olacağı düşünülmüştür.

I - ÇEAŞ ve Kepez Elektrik A.Ş.'ye İlişkin Açıklamalar:

Bilindiği üzere; Enerji Bakanlığı ile Çukurova Elektrik A.Ş. ve Kepez Elektrik A.Ş. arasında akdedilmiş olan imtiyaz sözleşmeleri, şirketlerin 3096 ve 4628 sayılı Kanun hükümlerine, bu kanunlar çerçevesinde çıkarılmış yönetmeliklere ve tarafları bağlayıcı olan sözleşme hükümlerine uygun davranmaması, bu yasal ve sözleşmesel düzenlemelerin kendilerine yüklediği yükümlülükleri yerine getirmemesi nedeniyle feshedilmiş, ayrıca şirketlerin görevlendirilmelerine ilişkin kararnameler de Bakanlar Kurulu Kararı ile kaldırılmıştır. Bu durum, imtiyaz sahibinin bütün haklarının sukutu sonucunu doğururken, imtiyaz ile bunun mütemmim cüzünü ve teferruatını teşkil eden tekmil hakların Devlete geçmesini intaç ettirmiştir. Bu aşamada, elektrik piyasası alanında özel nitelikteki ve sonraki tarihli kanun olan 4628 sayılı Kanunun 14. maddesi, önceki imtiyaz sahibi ile yeniden bir imtiyaz sözleşmesi yapılmasına imkân vermemektedir.

Çukurova Elektrik A.Ş. ve Kepez Elektrik A.Ş. ile bu şirketlerin hissedarları tarafından, Enerji Bakanlığı ve Başbakanlık aleyhine imtiyaz sözleşmesinin feshine (iptaline) ilişkin işlemin iptali ile görevlendirmeye ilişkin kararnameyi kaldıran 2003/5712 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının yürütümünün durdurulması ve iptali talebiyle Danıştay nezdinde dava açılmış ise de, bu davada yürütmeyi durdurma talebi reddedilmiş olup, henüz esasa ilişkin bir karar verilmemiştir. Öte yandan, Uzan Grubu tarafından AİHM'de dava açılmış olduğuna dair ulaşmış bir belge ve bilgi de bulunmamaktadır.

II-Türkiye İmar Bankası T.A.Ş.'ye İlişkin Açıklamalar;

Fon Alacağının Tahsili İçin Yapılan İşlemler;

T.İmar Bankası A.Ş. nezdinde yapılan denetim ve incelemeler sonucunda; Banka sahip ve eski yöneticilerinin gerçek mevduat rakamlarını kamu otoritesinden gizledikleri ve fiilî mevduat ile resmî kayıtlara yansıtılan mevduat arasındaki farkı zimmetlerine geçirdikleri, izinsiz ve açığa Devlet iç borçlanma senedi satışı gerçekleştirdikleri, kamu otoritesine yanıltıcı bilgi verdikleri, işlemleri kayıt dışı bıraktıkları, vergi kaçırmaya yönelik işlemlere başvurdukları ve Banka müşterileri ile kamunun zararına işlem ve eylemler gerçekleştirdikleri, öte yandan şubelerce gerçekleştirilen muhasebe kayıtlarının Genel Müdürlük tarafından hesap bakiyelerine etki edecek muhasebe kayıtları tesis edilerek manipule edildiği, Bankanın gerçek varlık ve yükümlülüklerini olduğundan farklı göstermek amacıyla özellikle bilgi işlem teknolojilerinin kullanıldığı ve bilgi işlem sisteminde gerçeğe aykırı fakat birbirleri ile tutarlı raporlamalar yapacak bir düzenek geliştirildiği, gerçekleştirilen işlemlerin ortaya çıkmasını önlemek amacıyla da organizasyonel düzenlemeler yapıldığı tespit edilmiştir.

4389 sayılı Bankalar Kanununun 14 üncü maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan;

"Kurum, bir bankanın;

a) Bu maddenin (2) numaralı fıkrası kapsamında alınması istenen tedbirleri kısmen ya da tamamen almadığını, bu tedbirlerin kısmen veya tamamen alınmış olmasına rağmen mali bünyesinin güçlendirilmesine imkân bulunmadığını ya da mali bünyesinin bu tedbirler alınsa dahi güçlendirilemeyecek derecede zayıflamış olduğunu,
b) Yükümlülüklerini vadesinde yerine getiremediğini,
c) Bu madde hükümlerinin uygulanmasında Kurulca belirlenecek değerleme esasları çerçevesinde yükümlülüklerinin toplam değerinin varlıklarının toplam değerini aştığını,
d) Faaliyetine devamının mevduat sahiplerinin hakları ve mali sistemin güven ve istikrarı bakımından tehlike arzettiğini,

tespit ettiği takdirde, Kurul, en az beş üyesinin aynı yöndeki oyuyla alınan kararla temettü hariç ortaklık hakları ile bankanın yönetim ve denetimini Fona devretmeye veya bankacılık işlemleri yapma ve/veya mevduat kabul etme iznini kaldırmaya yetkilidir."

hükmüne istinaden Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından 03.07.2003 tarih ve 1085 sayılı kararla Türkiye İmar Bankası T.A.Ş.'nin bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılmıştır.

4389 sayılı Bankalar Kanununun 16 ncı maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan *"Bir bankanın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin kaldırılması halinde yönetim ve denetimi Fona intikal eder"* hükmü gereğince de anılan Bankanın yönetim ve denetimi Fona intikal etmiştir.

4969 sayılı Kanunun Geçici 2 inci maddesi ve 5020 sayılı Kanun ile Bankalar Kanununa eklenen Ek 1 inci madde hükümleri çerçevesinde, Banka tarafından yetkili mercilere beyan edilen sigortaya tabi mevduat tutarı ile Fon tarafından tespit edilen tasarruf mevduatı tutarı arasında fark bulunması nedeniyle, yetkili ve görevli Şişli Sulh Ceza Mahkemesine başvurmak suretiyle, T. İmar Bankası T.A.Ş. hakim ortak ve yöneticileri ile doğrudan veya dolaylı olarak T. İmar Bankası T.A.Ş. hakim ortak ve yöneticilerine ait olduğu ve/veya onlar adına hareket ettiği belirlenen gerçek ve tüzel kişiler, eşleri ve çocukları ile bu kişiler adına hareket eden veya onlar hesabına kendi adına para, mal veya hak edinen kişiler hakkında tedbir kararları alınmış, söz konusu kararların, Şişli İcra Daireleri vasıtasıyla Kamu Kurumlarına, Tapu Sicil Müdürlüklerine, Trafik Tescil Müdürlüklerine, Bankalara ve diğer ilgili makamlara müzekkereler çıkarılmak suretiyle uygulanmaları sağlanmıştır.

Aynı Kanun hükümleri gereğince, bu gerçek ve tüzel kişiler hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının tahsili Usulü Hakkında Kanun uyarınca takibata başlanmıştır.

Yukarıdaki tedbir kararlarına ek olarak;

- Şişli Sulh Ceza Mahkemesi'nin ek müteferrik kararı ile Bankanın hakim ortak ve yöneticilerine ait olduğu belirlenen 5 adet yat üzerine,
- Diğer taraftan, 4389 Sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin 3 numaralı fıkrası uyarınca Ankara 1.Asliye Ticaret Mahkemesi tarafından ilgili banka hakim ortakları ile yöneticilerinin tüm mal varlıkları üzerine de tedbir konulmuştur.

4969 sayılı Kanunun Geçici 2 inci maddesi ile 5020 sayılı Kanun ile değişik 4389 sayılı Bankalar Kanununun 14 ve 15 inci maddelerinde yer alan hükümler uyarınca Fon tarafından Uzan Grubu şirketlerinin yönetimi devralınmıştır.

Son olarak, 19.02.2004 tarihinde TMSF tarafından İstanbul 2. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2004/132 esasında T. İmar Bankası T.A.Ş. hakkında iflas davası açılmıştır.

Ayrıca, 4389 sayılı Kanun'da sayılan suçlardan elde edilen her türlü gelir ve ekonomik değer 5020 sayılı Kanun ile karapara kapsamına alınmış olduğundan, MASAK tarafından anılan Kanun çerçevesinde yapılan incelemeler devam etmektedir.

Sorumlular Hakkında Yapılan Cezai Takibat ve İade Talebine İlişkin Girişimler:

Soru önergesinin 9 uncu sırasında adı geçen kişiler hakkında, 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile 2499 sayılı SPK Kanununa muhalefet suçunun yanı sıra, Banka aracı kılınmak suretiyle dolandırıcılık ve suç işlemek için teşekkül oluşturmak suçlarından muhtelif ceza davaları açılmış olup, isnad edilmiş olan suçların sübut bulmasının kesinleşmiş bir yargı kararına ihtiyaç gösterdiği izahtan varestedir.

Söz konusu kişilerin, uluslararası düzeyde arattırılmalarını teminen Şişli C. Savcılığının 15.09.2003 tarihli yazısı ile talep edilmesi üzerine kırmızı bültenler çıkartılmış, ancak bugüne kadar söz konusu kişilerin yakalandıklarına dair bir bilgi ulaşmamıştır.

Ayrıca "**T.C. ile ABD arasında suçluların geri verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Antlaşması**"nın 9. maddesi uyarınca ABD'den adı geçen sanıkların ülkemize iadeleri istenmiştir.

Mudiler Açısından Yapılan İşlemler;

Bilindiği üzere, Bankanın yönetim ve denetiminin TMSF'ye devri ile birlikte, bankacılık sektöründe daha önce karşılaşılmayan çok büyük ölçekli bir organize yolsuzluk olayı ile karşılaşılmıştır.

Banka mudilerine yapılacak ödemelerin ülke ekonomisi üzerinde yaratması muhtemel olumsuz etkilerinin en aza indirgenmesi yönünde gerekli tedbirler ele alınarak fonun finansman imkanları, Hazine Müsteşarlığının borçlanma ve borç yönetim stratejileri ile uygulanmakta olan ekonomik program hedefleri dikkate alınarak ödeme planına ilişkin çalışmalar yapılmıştır.

5021 ve 4969 sayılı Kanunlara istinaden 29.12.2003 tarih, 2003/6668 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen esas ve usuller çerçevesinde mudi ve hak sahiplerine 17.01.2004 tarihinden itibaren ödemelere başlanmıştır.

III- Mevzuattaki Yetersizliğin Giderilmesine İlişkin Çalışmalar:

TMSF'ye intikal eden batık bankaların alacaklarının takibi ve tahsili ile bu tür eylemlerin etkin bir şekilde cezalandırılması amacıyla Adalet Bakanlığı

7/1696

tarafından hazırlanan 12.12.2003 tarihli ve 5020 sayılı kanun, 26.12.2003 gün ve 25328 sayılı RG'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu Kanunda, yargılamanın daha serî ve süratle yürümesini sağlamak amacıyla ;

- 4389 sayılı Kanun'da düzenlenen ve yargılaması uzmanlık gerektiren fiillerle ilgili olarak ihtisas mahkemeleri kurulmuş,
- Usul kanunlarına bilirkişilerin tarafsızlığını sağlayıcı tedbirler getirilmiş,
- 4389 sayılı Kanun'da sayılan suçlardan elde edilen her türlü gelir ve ekonomik değer karapara kapsamına alınmış,
- Yargılamanın aksamaması açısından, 4389 sayılı Kanun gereğince yapılan kovuşturma ve soruşturmalar ile açılan davalarda görevli Cumhuriyet Savcıları ile Hakimlerin, yer ve görev değişiklikleri sınırlandırılmış,
- Yargılama sürecinde mal kaçırma eylemlerinin önünde geçebilmek için tedbir müessesesi yeniden düzenlenmiş,
- 4389 sayılı Kanun kapsamındaki suçların failleri hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır.

Bundan başka; yolsuzluklara karşı etkin bir mücadele sağlamak, bu yöndeki mevzuatımızı Avrupa Birliği normlarına ve uluslararası sözleşme hükümlerine uyumlulaştırmak, güçlü bir yargı sistemi oluşturmak, ihtisaslaşmayı sağlamak amacıyla "Yolsuzlukla Mücadele Kanunu Tasarısı" hazırlanmıştır.

Sonuç olarak; yapılan düzenlemelerle bir yandan yargının ve adalet sisteminin etkinliği ve işlevselliği güçlendirilirken, diğer yandan haksız edinilen menfaatlerin Devlete geri dönmesi ve tüm toplumun zararı haline gelen kamu zararının tazmin imkanı yaratılmakta, bu kapsamda ilgili kamu kurumlarınca hukuk kuralları çerçevesinde gerçekleştirilen uygulamalar kamuoyu ile paylaşılmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Kemal UNAKITAN
Maliye Bakanı